

CEPI

CENTRAL EUROPEAN
POLICY INSTITUTE

Member of
STRATEGY COUNCIL

75 RIEŠENÍ PRE SLOVENSKÚ OBRANU

Jaroslav Nad', Marián Majer, Milan Šuplata

75 RIEŠENÍ PRE SLOVENSKÚ OBRANU

Stav Ozbrojených síl SR a rezortu obrany je 10 rokov po vstupe štátu do NATO a EÚ veľmi nelichotivý. Prejavuje sa na ňom nesúlad medzi modernizačnými potrebami a zdrojovými možnosťami. Ten je vytváraný kombináciou politického nezáujmu, finančnej poddimenzovanosti, vážnych nedostatkov v strategickom a obrannom plánovaní, absencie ucelených systémových projektov vyzbrojovania a tiež pretrvávajúcou personálnou nestabilitou. Z uvedených dôvodov dnes Slovensko zaostáva za väčšinou spojencov v celkovej pripravenosti armády, ako aj v kvalite techniky a výzbroje. Stredoeurópsky inštitút pre politiku (CEPI) upozornil na túto skutočnosť v máji 2014 tlačovou konferenciou, na ktorej predstavil dokument „10 problémov obrany Slovenskej republiky“.

V spolupráci s renomovanými expertmi dnes predstavujeme návrh 75 riešení v kľúčových oblastiach obrany štátu. Tak ako aj v prípade identifikovaných problémov, ani v prípade uvedených riešení nejde o vyčerpávajúci zoznam návrhov. Táto iniciatíva nemá ambíciou nahrádzať procesy a mechanizmy, ktoré sú najmä v zodpovednosti štátu, ale prehĺbiť širokú odbornú a verejnú diskusiu na Slovensku týkajúcu sa tém obrany a bezpečnosti a navrhnuť z pohľadu odborníkov potrebné konkrétne riešenia.

STRATÉGIA A PLÁNOVANIE

Dlhodobým problémom SR je strategický nezáujem väčšiny najvyšších predstaviteľov štátu o otázky obrany, ale tiež zásadné zastaranie obrannej legislatívy a inštitucionálnych mechanizmov tvorby obrannej politiky. Preto je nevyhnutné venovať na všetkých úrovniach riadenia štátu adekvátnu pozornosť nielen tvorbe stratégií, plánov a koncepcií, ale predovšetkým ich napĺňaniu po ich schválení. Rovnako tak je potrebné venovať podstatne zvýšenú pozornosť novelizácii strategických dokumentov a legislatívy a inštitucionálnym mechanizmom rozhodovania. V oblasti stratégie a plánovania navrhujeme:

1. Zriadiť stály **štátny orgán** alebo inštitucionalizovanú medzi-rezortnú **pracovnú skupinu** s mandátom pripraviť za účasti širšej odbornej verejnosti novú Bezpečnostnú stratégiu SR a Obrannú stratégiu SR a pracovať na víziách rozvoja obrany. Zhodnotiť možnosti legislatívneho zakotvenia vytvárania **špecializovaných komisií** s prezidentským, vládnym či parlamentným mandátom na prehodnotenie zásadných otázok bezpečnostnej a obrannej politiky.
2. Zaviesť záväzný, inkluzívny a dovnútra rezortu obrany transparentný **mechanizmus spracovania dokumentov** (strategických, koncepčných a plánovacích) s účasťou predstaviteľov všetkých relevantných zložiek rezortu, vrátane generálneho štábu, po vzore NATO a EÚ.
3. Zaviesť pravidelné oficiálne **konzultácie prezidenta** SR s ná-

čelníkom generálneho štábu OS SR. Obnoviť účasť vedúcich predstaviteľov všetkých relevantných zložiek ministerstva na **pravidelných zasadnutiach kolégia ministra** obrany s cieľom zvýšiť odbornosť prijímaných dokumentov. Dôsledne realizovať pravidelné **rezortné koordinačné porady** medzi vybranými zložkami MO ku kľúčovým témam s cieľom zladenia pozícií a vzájomnej informovanosti jednotlivých súčastí rezortu obrany.

4. **Novelizovať alebo spracovať nové zákony** o bezpečnosti, o obrane a o ozbrojených silách tak, aby reflektovali zmeny bezpečnostného prostredia a súčasné požiadavky na ozbrojené sily, vrátane zapojenia OS SR do síl rýchlej reakcie NATO a EÚ. Upraviť obrannú legislatívu tak, aby boli **jasne definované procesy** predkladania strategických dokumentov a modernizačných plánov na schvaľovanie vládou, výbormi NR SR a plénom NR SR.
5. Každoročne predkladať v presne stanovenom termíne **zameranie obrannej politiky** na najbližší rok (s výhľadom na ďalší) a plánovanie obranných výdavkov minimálne s výhľadom na 6 rokov.
6. Urýchlene schváliť **Koncepciu bezpečnostného systému SR**, v rámci toho vytvoriť prierezové analytické centrum na úrovni vlády s cieľom zvýšiť schopnosť štátu adekvátne reagovať na krízové situácie. Prehodnotiť legislatívne postavenie **Bezpečnostnej rady SR** s cieľom posilniť jej rozhodovacie právomoci a zintenzívniť frekvenciu jej stretávaní.
7. **Proces strategického hodnotenia obrany SR** pevne zakotviť

FINANČNÉ ZDROJE

Kľúčovým problémom obrany SR je dlhodobý nedostatok finančných zdrojov a pokles podielu HDP vo výdavkoch na obranu, ktorý sa po roku 2009 znížil o tretinu na kritickú hranicu 1 percenta. Je preto nevyhnutné nielen zastaviť tento pokles, ale zabezpečiť tiež výrazný nárast prostriedkov pre rezort obrany, a to najmä s ohľadom na potrebu rozsiahlej modernizácie výzbroje OS SR. Vo finančnej oblasti preto navrhujeme:

8. Predložiť na úrovni vlády a parlamentu **rozvojový plán** obrany štátu do roku 2025.
9. Synchronizovať systém **ochrany utajovaných skutočností** so systémami NATO a EU. Nastaviť vzájomné vzťahy medzi jednotlivými subsystémami ochrany utajovaných skutočností, ktoré sú na seba závislé, musia na seba vzájomne nadväzovať a byť synergické. Novelizovať relevantné dokumenty týkajúce sa ochrany utajovaných skutočností v rezorte obrany (koncepciu, zoznam utajovaných skutočností, smernice, metodické usmernenia).
15. Podpísať politickú dohodu medzi vládnu stranou a opozíciou o **mechanizme financovania obrany** a ústavným zákonom stanoví spôsob postupného navyšovania finančných prostriedkov na obranu s cieľom naplniť záväzky v rámci kolektívnej obrany (2% HDP na obranu, z toho 20% na modernizáciu) a tým umožniť primeranú modernizáciu.
16. Každoročne predkladať **záväzný plán obstarávania zákaziek** s výhľadom na ďalšie tri roky, vrátane jeho finančného krytia. Udržať výhľad plánovania finančných výdavkov na úrovni 6 rokov v záujme umožnenia **dlhodobého plánovania obstarávania**.
17. **Zvýšiť transparentnosť** v informovaní o výdavkoch v rezorte obrany. Zvýšiť transparentnosť informácií poskytovaných pre NATO a EÚ z národnej úrovne týkajúcich sa finančných a strategických plánov SR.
18. **Operačné nasadenie** príspevkov OS SR do síl rýchlej reakcie NATO a EÚ zabezpečiť zo zdrojov mimo rozpočtu MO SR. **Modernizáciu** hlavných druhov vojenskej techniky zabezpečiť zo zdrojov mimo rozpočtu MO SR formou vládou sledovaných zákaziek.
19. Zaviesť **pravidelné stretnutia** členov Výboru pre financie a rozpočet NR SR a Výboru pre obranu a bezpečnosť NR SR s funkcionármi Ministerstva obrany SR a Ozbrojených síl SR s cieľom oboznámenia sa s prioritami a plánmi rezortu obrany.

MEDZINÁRODNÉ RENOMÉ

V dôsledku nedostatočnej transparentnosti cieľov obrannej politiky a vypočítateľnosti konania štátu v oblasti obrany a bezpečnosti, ktoré je spôsobené tiež nejednotnými pozíciami členov vlády, dochádza k zníženiu dôvery zo strany spojencov a partnerov. Preto je potrebné iniciovať kroky, ktoré túto dôveru opätovne posilnia a vrátia Slovensko medzi krajiny s jasnými a dôveryhodnými postojmi a politikou. V oblasti medzinárodných vzťahov navrhujeme:

10. Spracovať a pravidelne aktualizovať rámcovú národnú pozíciu pre **pôsobenie v agende NATO a EÚ** k zásadným bezpečnostným otázkam.
11. Predkladať konkrétny a pravidelne aktualizovaný **akčný plán obrannej spolupráce** (mnohonárodnej i bilaterálnej) v rámci projektov tzv. inteligentnej obrany a združovania a zdieľania spôsobilostí.
12. Pravidelne sa zúčastňovať **rokovani v NATO či EÚ** na zodpovedajúcej úrovni. Pri plánovaní finančného krytia zahraničných ciest či návštev v rámci rezortu obrany prioritne financovať rokovania vo výboroch NATO, EÚ či iných medzinárodných organizácií, ktorých je SR členom.
13. Posilniť dôveryhodnosť **medzinárodných záväzkov SR**, vrátane projektov regionálnej spolupráce, zabezpečením mandátu NR SR obsahujúcim súhlas s ich finančným pokrytím.
14. Zvýšiť zaangažovanosť **diplomatického zboru** akreditovaného v SR na aktivitách ministerstva obrany tak, ako je to štandardné v zahraničí. Stanoviť dlhodobo plánovaný kalendár pravidelných brífingov pre vojenský diplomatický zbor o aktuálnych témach s vysokými predstaviteľmi MO SR a GŠ OS SR.

SYSTÉMOVÁ MODERNIZÁCIA

Modernizácia techniky a výzbroje sa musí v nasledujúcom období stať absolútnou prioritou vedenia štátu i rezortu obrany. Tento proces musí vychádzať z dôslednej a systémovej analýzy nedostatkov v obranných spôsobilostiach a z variantných riešení ich odstránenia, životných cyklov jednotlivých zbraňových systémov, možností výcvikových priestorov a predpokladov ich pôsobenia v medzinárodnom prostredí. Projekty rozvoja spôsobilostí musia byť výsledkom nevyhnutnej postupnosti krokov od vízií, cez stratégie, koncepcie a dlhodobé plány, až po plány vyzbrojovania, výskumu a vývoja a obstarávania zákaziek. Zároveň je potrebné zamerať sa na prezbrojenie jednotlivých druhov výzbroje, techniky a materiálu tak, aby sme sa vyhli neefektívnemu čiastkovému a často dočasnému vylepšovaniu, ktoré je nekoncept-

né, logisticky náročné a z hľadiska prevádzky zbytočne drahé. Je potrebné čo najviac eliminovať urgentné zabezpečovanie operačných požiadaviek, ktoré sa často realizuje na úkor plánovitého a systematického obstarávania. V oblasti vyzbrojovania preto navrhujeme:

20. Pri modernizácii techniky a výzbroje dôsledne aplikovať **štandardizované postupy a metódy NATO**. V širokom rozsahu implementovať zásady vedeckého, komplexného a kolektívneho posudzovania s cieľom eliminácie individuálnych a externých vplyvov. K tomu obnoviť činnosť **Rady pre vojensko-technický rozvoj** ako poradného orgánu ministra obrany.
21. Rozhodnutia o ambíciách rozvoja ozbrojených síl a strategických projektoch podmieniť dosiahnutím širokého **politického konsenzu**, nakoľko čerpanie verejných zdrojov logicky často presahuje jedno volebné obdobie. Ohlásené modernizačné plány prerokovať a schváliť na úrovni **vlády a parlamentu** tak, aby boli záväzné a bolo na základe toho možné systematicky plánovať finančné zdroje a spustiť proces obstarávania. Takto garantovať stabilitu ambícií, projektov, procesov, štruktúr, personálu a najmä financovania, čoho nerespektovanie v minulosti viedlo k významným finančným a časovým stratám. Pre realizáciu projektov modernizácie zabezpečiť tiež **podporu verejnosti**.
22. Pri modernizácii vychádzať z **reálneho stavu ozbrojených síl** a ich jednotlivých spôsobilostí. Benevolencia pri ich vyhodnocovaní a politicky motivovaná snaha o pozitívne vykreslenie našich schopností bráni systémovo správnym rozhodnutiam a tiež vytváraniu potrebného a dostatočného politického tlaku.
23. Pri modernizácii **uprednostňovať generačný obmenu**, pričom dôsledne posudzovať potenciál ekonomicky efektívnej a vojensky akceptovateľnej modernizácie súčasnej výzbroje, techniky a munície.
24. V rámci modernizačných projektov sústrediť sa na **zachovanie kľúčových spôsobilostí** ozbrojených síl SR s ohľadom na životné cykly jednotlivých zbraňových systémov a nevyhnutné potreby, tzn. vrtníkové letectvo, radarové systémy, dopravné letectvo, stíhacie letectvo, pozemná technika, protivzdušná obrana.
25. Znižovať závislosť na dodávkach náhradných dielov a munície z **Ruskej federácie** obstarávaním novej vojenskej techniky primárne pôvodom z krajín NATO a EÚ.
26. Iniciať vytvorenie **skupiny štátov disponujúcich ruskou technikou** v rámci NATO a preveriť možnosti spoločnej výmeny náhradných dielov a opráv. Začať minimálne vo formáte Vyšehradskej skupiny s možnosťou rozšírenia spolupráce na ďalšie štáty.

27. Pri obstarávaní obrannej výzbroje, techniky a materiálu výraznejšie využívať aliančnú agentúru **NSPA** a európsku agentúru **EDA** a tým zvýšiť časovú a finančnú efektivitu, transparentnosť, interoperabilitu a možnosti získania zákaziek pre domáci obranný priemysel. Plánovať s dostatočným predstihom, obstarávanie harmonizovať s aliančnými partnermi, a využívať skúseností iných štátov, ako aj naše oficiálne zastúpenia v Bruseli.
28. Vytvoríť stratégiu postupu pre zvýšené využitie Programu bezpečnostných investícií NATO (**NSIP**) vrátane katalógu potenciálnych nových projektov modernizácie infraštruktúry. Opätovne vytvoríť v minulosti nesystémovo zrušenú organizačnú štruktúru, ktorá bude mať na starosti plánovanie a realizáciu projektov NSIP v rezorte obrany. Predložiť konkrétne projekty na **budovanie/modernizáciu infraštruktúry** z NSIP.
29. V rámci modernizačných procesov využívať možnosti **regionálnej spolupráce** a posilniť tak myšlienku obrannej spolupráce najmä so zameraním na krajiny vyšehradského regiónu s akceptovaním individuálnych priorit a špecifik.
30. V súlade s pravidlami európskeho trhu zabezpečiť priamu a efektívnu spoluprácu rezortu obrany s **domácim obranným priemyslom** na modernizácii, vrátane včasnej komunikácie o plánoch obstarávania. Vytvoríť platformu pre transparentnú a otvorenú komunikáciu vysokých funkcionárov rezortu obrany so zástupcami zbrojného priemyslu.
31. Vrátiť príslušné kompetencie **náčelníkovi Generálneho štábu OS SR a národnému riaditeľovi pre vyzbrojovanie** tak, ako je to bežné v členských štátoch aliancie, najmä vecnú pôsobnosť, finančnú zodpovednosť a rozpočtovú disponentúru.

RACIONALIZÁCIA HOSPODÁRENIA

Napriek množstvu iniciatív, ktorými došlo počas uplynulých rokov k obmedzeniu rozsahu obrannej infraštruktúry, tá neustále ostáva príliš rozsiahla. Pred ďalšou racionalizáciou je potrebné zabezpečiť majetkovoprávne vysporiadanie nevyužívanej a opustenej infraštruktúry jej predajom alebo bezodplatným prevodom a zabezpečiť tak šetrenie prostriedkov určených na jej udržiavanie. Taktiež je potrebné venovať pozornosť doriešeniu stále otvorených otázok v súvislosti s fungovaním príspevkových a rozpočtových organizácií rezortu obrany. V oblasti infraštruktúry preto navrhujeme:

32. Zvážiť zahrnutie infraštruktúry rezortu obrany do širšieho rámca infraštruktúry štátu resp. zabezpečiť vzájomné zdieľanie medzi jednotlivými rezortmi. V rámci toho opätovne posúdiť staršie koncepcie vybudovania tzv. **vládneho mestečka** s cieľom dlhodobo šetriť významné finančné prostriedky.

33. Skoncipovať **plán ďalšej racionalizácie vojenských posádok a zariadení** tak, aby do roku 2018 kopíroval reálne potreby OS SR. Jeho súčasťou musí byť návrh majetkovoprávneho vysporiadania, pretože až jeho uskutočnením dochádza k racionalizácii.
34. **Znížiť počet rekreačných zariadení** v gescii rezortu obrany s cieľom zvýšenia efektívnosti a kvality ich využívania.
35. Znížiť počet **vojenských letísk** z troch na dve tak, ako to rezortu obrany dlhodobo odporúča NATO vo svojich hodnoteniach a ako to bolo deklarované v predošlých koncepčných dokumentoch.
36. Zlúčiť **letky ministerstiev vnútra a obrany** do jednej pod rezortom obrany tak, ako je to štandardom v ostatných členských štátoch NATO.
37. **Centralizovať kontrolu** nad rozpočtovými a príspevkovými organizáciami rezortu obrany (tzv. podvesmi) s cieľom racionalizovať ich fungovanie.
38. Prijíť systémové opatrenia vo vzťahu k rozpočtovým a príspevkovým organizáciám nasledovne: zvýšiť transparentnosť fungovania **Vojenských lesov a majetkov a.s.**; prijať opatrenia smerujúce k odpolitizovaniu systému **vojenského zdravotníctva**; vyriešiť otázku ďalšej existencie **Vojenského archívu** s cieľom zachovania historického dedičstva vojenských dokumentov; definitívne doriešiť **budúcnosť VŠC Dukla**, pričom v prípade alternatív zachovania v štruktúre rezortu obrany vyriešiť otázku adekvátneho financovania.
39. Pokročiť v **informatizácii, outsourcingu a znižovaní byrokratickej záťaže** v rámci rezortu obrany s cieľom zjednodušovania procesov a dlhodobého šetrenia finančných prostriedkov.

PERSONÁLNA STABILITA A ODBORNOSŤ

Personálna nestabilita a nedostatočné rozvíjanie odborného potenciálu pracovníkov štátnej správy má za následok znižovanie odbornej kapacity štátu pri tvorbe rozhodnutí v bezpečnostno-politickej oblasti. Je preto dôležité sústrediť sa tak na vzdelávanie a prípravu civilného a vojenského personálu, ako aj na vytvorenie vhodných podmienok pre ich prácu. Nemenej dôležité je prispievať k rozširovaniu spolupráce rezortu obrany a ďalších inštitúcií s kompetenciou v oblasti bezpečnosti a obrany s expertnou bázou pôsobiacou mimo štruktúr štátnej správy SR. V personálnej oblasti preto navrhujeme:

40. Završiť štvorročnú prípravu prijatia nového **Zákona o štátnej službe profesionálnych vojakov** s cieľom prehĺbenia komplexnej profesionalizácie činností a systémového nastavenia úloh profesionálnych vojakov. Zákon pripraviť so zreteľom na vzájomnú vyváženosť úloh a adekvátne ohodnotenie jednotlivých vojenských odborností.

41. Spracovať **stratégiu personálneho manažmentu** civilných zamestnancov MO SR s povinným kariérnym vzdelávaním v oblasti bezpečnosti a obrany v záujme dlhodobého a motivačného kariérneho rastu v rezorte a v bezpečnostnom sektore. Za týmto účelom iniciovať **novelizáciu zákona o štátnej službe**.
42. Zvýšiť dôraz na personálnu stabilitu a personálny rast cez **dôsledné plánovanie** krátkodobých a strednodobých kurzov a plánovanie striedania pracovníkov na zahraničných pracoviskách.
43. Vytvoríť **stály poradný orgán** ministra obrany zložený z odborníkov v oblasti bezpečnostnej a obrannej politiky (bývalí príslušníci OS SR, generáli, zástupcovia mimovládneho sektora, akademickej obce, a pod.), ktorý bude pravidelne prizývaný k rozhodnutiam s významným dopadom na ciele, politiku a fungovanie rezortu obrany.
44. Obnoviť **Kurz národnej bezpečnosti** Akadémie ozbrojených síl M. R. Štefánika (AOS) a rozšíriť o časť absolvovanú v renomovaných vzdelávacích inštitúciách v zahraničí. V rámci neho zabezpečiť aj prípravu štátnych zamestnancov jednotlivých rezortov v tejto oblasti.
45. Zaviesť **rotáciu civilných a vojenských zamestnancov** MO SR a GŠ OS SR medzi jednotlivými zložkami rezortu v rámci pravidelných krátkodobých stáží.
46. Striktne vyžadovať **bezpečnostné previerky** a možnosť oboznamovania sa s utajovanými skutočnosťami vybraných zamestnancov na všetkých relevantných orgánoch štátnej správy a samosprávy, ktoré plnia úlohy súvisiace s bezpečnosťou a obranou štátu, civilnou ochranou a krízovým manažmentom, s cieľom ich zapojenia do tvorby bezpečnostnej a obrannej politiky a riešenia krízových situácií.
47. Vrátiť **Inštitút bezpečnostných a obranných štúdií** do podriadenosti ministra obrany a intenzívne ho zapojiť do tvorby strategických, koncepčných a plánovacích dokumentov v oblasti bezpečnosti a obrany na rezortnej a celoštátnej úrovni.
48. Inštitucionalizovať **systém stáží** pre študentov vysokých škôl a členov mimovládnych neziskových organizácií na všetkých zložkách MO SR tak, aby mohli byť reálne zapojení do pracovného procesu. Stáže vnímať ako neoddeliteľnú súčasť personálnej politiky (príprava novej generácie odborníkov) a komunikačnej stratégie.

VZDELÁVANIE, VÝCVIK A PRIPRAVENOSŤ

Pripravenosť vojakov patrí k základným predpokladom dostatočnej obranyschopnosti štátu, ako aj adekvátneho príspevku pre záväzky kolektívnej obrany a bezpečnosti. V rámci posilňovania tohto ukazovateľa je potrebné vo väčšej miere využívať možnosti regionálnej spolupráce a medzinárodných cvičení, inovátnych

metód vzdelávania, ale aj venovať pozornosť príprave civilných štruktúr v rámci i mimo rezortu obrany. V oblasti vzdelávania a výcviku preto navrhujeme:

49. Zvýšiť transparentnosť pri hodnotení plnenia úloh bojového zabezpečenia a pripravenosti vojsk. Zaviest' pravidelné informovanie prezidenta, vlády a parlamentu o stave ozbrojených síl zo strany náčelníka generálneho štábu.
50. Zapájať sa systematicky do veľkých medzinárodných cvičení, minimálne tých v regióne V4 a strednej Európy. Účast' dlhodobu plánovať s partnermi vo V4. Vysielat' do nich typy a počty jednotiek podľa reálnych potrieb ozbrojených síl, nie na základe najnižších nákladov a najľahšej dostupnosti. Garantovať presun uvoľnených finančných prostriedkov po ukončení misie ISAF v prospech zintenzívnenia výcviku.
51. Umožniť slovenským vojakom zapájať sa do online distribuovaných aliančných cvičení zabezpečením základnej komunikačnej infraštruktúry umožňujúcej prácu s utajovanými informáciami. Iniciovat' vytvorenie kurzov zahŕňajúcich dištančné štúdiu cez internet a znížiť tak finančné náklady vzdelávania ako aj izoláciu vojaka od pracovného prostredia.
52. Vytvorit' zákaznícky orientovaný balík komplexného využitia výcvikového priestoru Lešť a iných špecializovaných zariadení OS SR (napríklad Zemianske Kostoľany, Nováky a Záhorie) pre možných zahraničných užívateľov.
53. Zvýšiť intenzitu cvičení krízového manažmentu na národnej i medzinárodnej úrovni, pričom osobitne sa zamerať na cvičenia sústreďujúce sa na obranu územia SR resp. jej spojencov v zmysle článku 5 Washingtonskej zmluvy.
54. Doriešiť vytvorenie aktívnych záloh a ich legislatívne ukotvenie tak, aby poskytovali OS SR v čase krízy nedostatkové spôsobilosti. Aktívne zálohy nevytvárať ako nástroj sociálnej politiky štátu.
55. Výrazne zvýšiť vzdelávaciu a výcvikovú mobilitu vojakov (najmä z radov dôstojníckeho zboru) a civilných pracovníkov – v rámci toho výrazne zlepšiť využívanie programu vojenského Erasmu, ako aj vysielanie na kvalitné špecializované kurzy do zahraničia. Navrhnuť partnerom vytvorenie Vyšehradského programu obrannej mobility, ktorý by umožňoval intenzívnu a efektívnu mobilitu v rámci regiónu.
56. Prehĺbiť spoluprácu vo výcviku a vzdelávaní v rámci regiónu vytvorením spoločných vyšehradských kurzov a cvičení a v rámci toho maximálne využiť kapacity Akadémie ozbrojených síl. V rámci V4 iniciovať výraznejšiu harmonizáciu vzdelávacích programov a výcvikových postupov a súčasne ich približovať štandardom NATO.
57. Podporovať vznik spoločného vyšehradského centra vzdelávania v Liptovskom Mikuláši, prípadne spoločnej vojenskej vysokej školy s cieľom zefektívnenia vynakladania prostriedkov a zvýšenia kvality poskytovaných služieb. V rámci vy-

šehradskej spolupráce ponúknuť regionalizáciu kurzu ISOC (International Staff Officer Course), ktorý dnes krajinám Partnerstva pre mier a ďalším spojencom či partnerom poskytuje Slovenská republika osamote.

58. Pripraviť komplexnú stratégiu zvýšenia jazykovej prípravy vojakov v záujme posilnenia interoperability síl. Kurzy poskytované AOS kompletne transformovať do anglického jazyka a zvýšiť tým ich atraktivitu pre zahraničných záujemcov a mobilitu vyučujúcich. Štábne cvičenia, ako i ďalšie výcvikové formy a metódy realizovať v anglickom jazyku.
59. Skvalitniť systém celoživotného vzdelávania prostredníctvom využívania previerok odborných znalostí, ktoré by sa mali stať súčasťou osobného hodnotenia profesionálnych vojakov, ako aj pravidelného hodnotenia jednotiek a útvarov ozbrojených síl. Zároveň skvalitniť motivačné prostredie prostredníctvom kariérneho rastu, vysielania na zahraničné pracoviská a finančného ohodnotenia.
60. Venovať pozornosť odbornej príprave najmä dôstojníkov, ale aj civilného personálu a kľúčových osôb mimo rezortu obrany, najmä z prostredia politických strán a verejnej správy.

VOJENSKÉ SPRAVODAJSTVO

Profesionálne spravodajstvo patrí ku kľúčovým spôsobilostiam ozbrojených síl, pričom jeho dôležitosť sa prejavuje najmä v čase potreby reakcie na krízové situácie, ako je tomu dnes v súvislosti s konfliktom na Ukrajine. Je nevyhnutné ukončiť politizáciu tejto zložky a zamerať sa opätovne na jej budovanie výlučne na profesionálnych základoch. V oblasti spravodajstva preto navrhujeme:

61. Budovať profesionálny tím ľudí nezaťažených kauzami minulosti, dodržiavaním presne stanovených kritérií personálneho výberu, ktorí budú akceptovaní aj v medzinárodnom prostredí. Klásť dôraz na požadované spravodajské vzdelanie, ale aj na morálnu bezúhonnosť.
62. Zamedziť rýchle neodôvodnené povyšovanie mladých spravodajcov do vysokých dôstojníckych hodností a účelové prepožičiavanie vysokých vojenských hodností a tak zastaviť znižovanie kvalitatívnych nárokov na prácu vyšších dôstojníkov.
63. Znížiť podiel pracovníkov zodpovedných za kontrarozvednú činnosť (v súvislosti s redukciami počtov OS SR) a naopak zvýšiť podiel pracovníkov zodpovedných za rozvednú činnosť vojenského spravodajstva tak, ako je to štandardom v spojeneckých krajinách.
64. Zaviest' flexibilný personálny a kompetenčný model, ktorý umožní efektívnu interakciu medzi Vojenským spravodajstvom a spravodajskými zložkami generálneho štábu (J2).
65. Každoročne vytvárať plán poskytovania spravodajských informácií iným zložkám rezortu obrany pre využitie v rámci

- prípravy podkladových materiálov a medzinárodných rokovaní. Zlepšiť zameranie poskytovaných informácií na tie, ktoré majú relevanciu pre reálny výkon bezpečnostnej a obrannej politiky.
66. Posilniť parlamentný dohľad nad spravodajskými službami zavedením druhej úrovne kontroly vo forme špeciálnej komisie vytvorenej v NR SR a zloženej z poslancov a odborníkov z bezpečnostnej oblasti, pričom všetci členovia budú musieť disponovať bezpečnostnou previerkou na úrovni prísne tajné.
67. Pravidelne (2x za rok) poskytovať detailnú správu o využívaní finančných prostriedkov na činnosť vojenského spravodajstva výboru NR SR pre kontrolu vojenského spravodajstva.
68. Realizovať konkrétne verejne kontrolovateľné opatrenia s cieľom predísť možnému netransparentnému konaniu pri správe majetku štátu, resp. predísť možnému zneužívaniu ITP. Odtajniť rozpočet Vojenského spravodajstva.

VEREJNÁ DIPLOMACIA

Pre uspokojivé informovanie laickej i odbornej verejnosti o prioritách, plánoch a plnení kľúčových úloh rezortu obrany je potrebné v maximálnej možnej miere implementovať také mechanizmy verejnej diplomacie, ktoré zvýšia transparentnosť jeho konania, ako aj všetkých prijímaných rozhodnutí. Len tak je možné vyhnúť sa pochybnostiam a podozreniam, ktoré sa vo vzťahu k tomuto rezortu za posledné desaťročie cyklicky objavovali. V oblasti verejnej diplomacie preto navrhujeme:

69. Každoročne verejne prezentovať Komplexné hodnotenie obrany SR z úrovne ministra obrany a náčelníka GŠ OS SR, spojené s hodnotiacim vystúpením v pléne Národnej rady SR.

Zrušiť jeho neopodstatnené utajovanie ako štandardného transparentného prostriedku verejnej diplomacie.

70. Opätovne zaviesť dôsledné a pravidelné informovanie vlády zo strany ministrov obrany a zahraničných vecí po kľúčových stretnutiach na medzinárodnej úrovni (napr. samit NATO, rokovanie Európskej rady, rokovania ministrov obrany či zahraničných vecí členských štátov NATO a EÚ).
71. Aktualizovať Komunikačnú stratégiu MO SR podporenú každoročne aktualizovaným akčným plánom; decentralizovať komunikáciu a profesionálne pripravovať jednotlivých komunikátorov, vrátane profesionálnych vojakov.
72. Pravidelne sa zúčastňovať domácich a medzinárodných odborných konferencií a komunikovať tak s odbornou verejnou sférou, a to vrátane vrcholných predstaviteľov rezortu obrany.
73. V spolupráci so strednými školami zabezpečiť pravidelné návštevy útvarov študentmi za účasti vysokých funkcionárov MO SR. Zvážiť a posúdiť prínos opätovného zavedenia nosenia vojenskej uniformy na verejnosti ako nástroja na zvyšovanie hrdosťi na príslušnosť k ozbrojeným silám.
74. Zaviest' do praxe existujúcu Deklaráciu Ministerstva obrany SR o spolupráci s mimovládnyimi neziskovými organizáciami, raz za polrok zvolávať rokovanie s mimovládnyimi neziskovými organizáciami s cieľom vzájomne sa informovať o pripravovaných aktivitách a v spolupráci s mimovládnyim sektorom plánovať medziročne účasť ministra obrany a iných vysokých funkcionárov MO SR na zásadných podujatiach verejnej diplomacie v oblasti bezpečnosti a obrany.
75. Dôsledne dodržiavať požiadavky maximálnej transparentnosti v rámci dotačného mechanizmu MO SR pre mimovládne organizácie, ako aj požiadavky legislatívy vo vzťahu k dodržiavaniu časových lehôt a ďalších ukazovateľov tohto procesu.

Jaroslav Naď, Marián Majer, Milan Šuplata

Za pomoc a poradenstvo pri koncipovaní textu tejto publikácie sa chceme poďakovať Vladimírovi Bednárovi, gen. Lubomírovi Bulíkovi, Matejovi Kováčovi, Gabrielovi Merňákovi, Martinovi Muránskemu, Máriaovi Nicolinimu, Róbertovi Radičovi, Lubomírovi Tokárovi, Jánovi Veteránimu a množstvu ďalších odborníkov, ktorým záleží na skvalitňovaní obrany štátu.

CEPI

**CENTRAL EUROPEAN
POLICY INSTITUTE**

**Member of
STRATEGY COUNCIL**

STRATEGY COUNCIL

EMPOWERING CENTRAL EUROPE IN GLOBAL AFFAIRS